

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (viies koda)

10. juuni 2004*

Kohtuasjas T-307/01,

Jean-Paul François, Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik, elukoht: Wavre (Belgia), esindaja: advokaat A. Colson, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: J. Currall, keda abistab advokaat B. Wägenbaur, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on esiteks nõue tühistada komisjoni 5. aprilli 2001. aasta otsus, millega hagejale määratakse distsiplinaarkaristusena madalamasse ametijärku tagandamine, ja teiseks nõue hüvitada hagejale väidetavalt tekkinud varaline ja moraalne kahju,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees P. Lindh, kohtunikud R. García-Valdecasas ja J. D. Cooke,

kohtusekretär: ametnik I. Natsinas,

arvestades kirjalikus menetluses ja 2. detsembri 2003. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

- 1 Komisjoni 11. detsembri 1986. aasta määrus 86/610/EMÜ, Euratom, ESTÜ, millega kehtestatakse 21. detsembri 1977. aasta finantsmääruse teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT 1986, L 360, lk 1, edaspidi „finantsmääruse rakenduseeskirjad”), mis kehtis kohtuasja sündmuste ajal, (määrus nr 86/610 tunnistati kehtetuks ja asendati seejärel komisjoni 9. detsembri 1993. aasta määrusega (Euratom, ESTÜ, EÜ) nr 3418/93 (EÜT 1993, L 315, lk 1)), sätestas artiklis 68:

„Hangete ja lepingute nõuandekomitee peab vastavalt finantsmääruse artiklitele 54, 55 ja 94 avaldama nõuandjana oma arvamuse:

- a) kõigi kavandatavate ehitustöö-, tarne- või teenuslepingute, sealhulgas uuringute kohta, mille maht ületab finantsmääruse artiklites 54 ja 94 nimetatud summad, ning kavandatavate kinnisvaraostude kohta olenemata nende väärtusest;

- b) punktis a nimetatud lepingute puhul kõigi kavandatavate lisalepingute kohta alati, kui sellise lisalepingu tõttu võib muutuda esialgse lepingu väärtus;

[...]

- f) lepingute sõlmimisel või täitmisel tekkivate küsimuste kohta (nt tellimuste tühistamine, viivistest vabastamise taotlused, lepingu üldistest ja eritingimustest kõrvalekaldumine), kui need on arvamuse taotlemiseks piisavalt olulised;

[...]”.

[mitteametlik tõlge]

- 2 Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad”) artikli 11 esimene lõik sätestab, et ametnik täidab oma kohustusi ja tegutseb ainult ühenduste huve silmas pidades.

- 3 Personalieeskirjade artikkel 21 sätestab:

„Ametiastmest olenemata abistab ametnik oma ülemusi ja annab neile nõu; ta vastutab talle määratud kohustuste täitmise eest.

Teenistusüksuse juhtiv ametnik vastutab oma ülemuste ees talle antud volituste ja juhiste täitmise eest. Tema alluvate vastutus ei vabasta teda mingil viisil tema enda vastutusest.

Kui ametnik saab juhiseid, mida ta peab ebatavaliseks või tõenäoliselt suuri raskusi tekitavaks, teatab ta sellest oma vahetule ülemusele, vajaduse korral kirjalikult. Kui ülemus kinnitab juhised kirjalikult, täidab ametnik neid, kui need ei ole vastuolus kriminaalõiguse või asjakohaste ohutusnormidega.”

- 4 Personalieeskirjade artikkel 86 sätestab, et ametnik või endine ametnik, kes kas tahtlikult või süülise hooletuse tõttu ei täida oma personalieeskirjadest tulenevaid kohustusi, kannab distsiplinaarvastutust. Distsiplinaarmeetmed on sätestatud nimetatud sätte lõikes 2, mille hulgas on madalamasse järku tagandamine.

5 Personalieeskirjade artikli 88 viies lõik sätestab, et:

„Kui [...] ametnik antakse samade tegude eest kohtu alla, tehakse lõplik otsus alles siis, kui asja arutav kohus on teinud oma lõpliku otsuse.”

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

6 Hageja on komisjoni ametnik, kelle palgaaste on B 3. Ta määrati vaidlusaluse distsiplinaarmenetluse sündmuste ajal komisjoni personali ja halduse peadirektoraadi turvaosakonna teenistusse (edaspidi „turvaosakond”) ja juhtis turvaosakonna finantsüksust. Hageja ülemusteks olid sel ajal turvaosakonna direktor De Haan ja viimase abi Eveillard, kes oli ka „Brüsseli kaitse” nimelise üksuse juhataja.

7 1991. aastal avaldas komisjon pakkumise kutse oma Brüsselis asuvate hoonete valvamiseks. 1992. aasta oktoobris sõlmiti valveleping summas 75 000 000 eküüd äriühinguga IMS/Group 4, leping jõustus 1. novembril 1992 ning kehtis viis aastat. Hageja tollaegseteks tööülesanneteks oli osaleda nimetatud lepingu sõlmimisel ja täitmisel.

8 Enne valvelepingu allkirjutamist nõuti töövõtjaks olevalt äriühingult tagatist Belgia frangi ja lepinguvaluutaks oleva eküü vahetuskursi kõikumisohu vastu. Sellise nõude

tagajärjel sõlmiti lepingut täiendav kokkulepe (lisa 1), mis muutis hangete ja lepingute nõuandekomiteele (edaspidi „CCAM”) esitatud lepingu projekti ilma, et viimasega oleks uuesti eelnevalt konsulteeritud. Nimetatud lisa 1 sisaldas tingimust, mis lubas lepinguhindade kohandamist eküü ja Belgia frangi vahelise väärtuse muutumisel ning nägi ette muid muudatusi valvelepingusse.

- 9 1992. aasta novembris koostati täiendavat kokkulepet puudutav konsulteerimisteade CCAM-i arvamuse küsimiseks. Nimetatud kirjavahetus kadus turvaosakonna arhiivist. Pärast kirjavahetuse ülesleidmist 1993. aasta jaanuaris ei edastatud seda CCAM-ile.
- 10 Nagu nähtub komisjoni peasekretäri Trojan' nõudmisel komisjoni tervise- ja tarbijakaitse peadirektoraadi toleagse peadirektori Reichenbachi koostatud 14. juuli 1998. aasta uurimisaruandest (lk 13) ja komisjoni tõlketeenistuse peadirektori Fleschi koostatud 6. jaanuari 1999. aasta aruandest (lk 12) ametisse nimetavale asutusele ning ametisse nimetava asutuse 24. veebruari 1999. aasta aruandest distsiplinaarnõukogule (punkt 31), keeldus finantskontrolör 1993. aasta jaanuaris valvelepingu täitmist puudutava maksekorralduse heakskiitmisest põhjusel, et maksed olid näidatud Belgia frankides, mitte eküüdes.
- 11 Finantskontrolöri heakskiitmisest keeldumise tõttu kirjutasid turvaosakonna direktor De Haan ja töövõtjaks oleva äriühingu esindaja Alexandre 27. jaanuaril 1993 alla lepingu lisa 3. Nimetatud lisa 3 tühistas alates 1. veebruarist 1993 lisa 1 sätted, mis puudutasid lepinguhindade kohandamist eküü ja Belgia frangi vahetuskursi kõikumisel.

- 12 Komisjoni finantskontrolli peadirektoraat algatas 17. veebruaril 1993 turvaosakonna tegevust ja eeskätt valvelepingu sõlmimist puudutava auditi. Lõpliku aruande esitas peadirektoraat 7. juulil 1993. Nimetatud aruanne (lk 10, 11 ja 12) viitab muuhulgas pärast CCAM-iga konsulteerimist lisa 1 alusel tehtud valvelepingu muudatustele ja sellest lisast tulenevatele negatiivsetele finantstagajärgedele.
- 13 Pärast ajalehes De Morgen 18. augustil 1997 ilmunud artiklit, milles juhti tähelepanu isiklikule seotusele valvelepingu sõlmimisel ja komisjoni üldisele vastutusele nimetatud lepingu haldamise kontrollimisel, viis pettustevastane koordineerimisüksus (UCLAF) läbi nimetatud lepingut puudutava juurdluse. UCLAF koostas 12. märtsil 1998 juurdluse aruande, mille kohaselt asjaomase valvelepingu sõlmimisel ja täitmisel oli esinenud tõsiseid rikkumisi. 21. aprillil 1998 palus Trojan Reichenbachil viia läbi äriühinguga IMS/Group 4 sõlmitud valvelepingu uurimine. Nimetatud uurimisaruanne esitati 14. juulil 1998.

Distsiplinaarmenetlus

- 14 29. juulil 1998 otsustas ametisse nimetav asutus algatada hageja suhtes distsiplinaarmenetluse. Ametisse nimetav asutus algatas distsiplinaarmenetluse ka hageja ülemuste De Haani ja Eveillard'i suhtes.
- 15 Ametisse nimetav asutus tegi 29. juulil 1998 hagejale teatavaks etteheited, mis olid seotud temapoolse „ametialase [...] [süülise] käitumisega ja raske hooletusega finantsjuhtimise eeskirjade järgimisel, eriti [äriühinguga IMS/Group 4 sõlmitud

valvelepingu] sõlmimisel ja täitmisel" (edaspidi „etteheide nr 1”). Ametisse nimetav asutus teavitas hagejat 23. septembri 1998. aasta teatega kuuest täiendavast etteheitest:

„Etteheide nr 2:

1992. aastal [komisjoni] hoonete valvamiseks [ja] jälgimiseks sõlmitud (ligikaudse väärtusega 75 000 000 eküüd [viie] aasta jooksul) lepinguga seoses pärast pakkumiste esitamise tähtaega laekunud pakkumistega manipuleerimise lubamine või isegi manipuleerimises osalemine; nimetatud manipuleerimine seisnes ühe või mitme pakkumise kohta andmete edastamises ühele pakkumise esitanud äriühingutest (IMS/Group 4), nimetatud äriühingult uue hinda alandava pakkumise vastuvõtmises ja algse pakkumise asendamises, et sõlmida hankeleping selle äriühinguga, kusjuures kõike on tehtud ebaausalt, pettusega ja asjaomaseid reegleid, sealhulgas personalieeskirjade artikli 17 esimest lõiku rikkudes.

Etteheide nr 3:

1992. aasta valvelepingu (projekti) lisa koostamisel osalemine pärast CCAM-i poolt äriühinguga IMS/Group 4 lepingu sõlmimise ettepaneku ja lepinguprojekti tingimuste heakskiitmist, käitudes teadlikult ja seega pettusega, andes asjaomasele äriühingule võimaluse [hüvitada] uuest pakkumisest [tulenev] kahju, või raske hooletusega, sest lisas sisalduvad tingimused olid osaliselt CCAM-i poolt heakskiidetud pakkumise kutse tingimuste ja pakkumise kutse dokumentidega vastuolus, [millega] kahjustati komisjoni finantshuve.

Etteheide nr 4:

[Pärast] nimetatud lisa ettevalmistamist tahtlikult [...] või raske hooletuse tõttu CCAM-i ja/või finantskontrolöri lepingu lisast või selle muudatusest, võrreldes CCAM-i poolt heaks kiidetud lepinguprojektiga, teavitamata või nendega konsulteerimata jätmine, enne neid sisaldava lepingu sõlmimist või pärast seda.

Etteheide nr 5:

Selliselt koostatud valvelepingu kuritarvitamise lubamine või selles osalemine, kuna paljudele isikutele tehti selle alusel süstemaatiliselt ettepanekuid asuda tööle [turvaosakonda] ja teistesse osakondadesse, et täita haldusülesandeid või muid ülesandeid selliselt, et äriühing sõlmis töötajate töölevõtmist puudutavad lepingud vastuolus komisjoniga sõlmitud lepingu tingimuste, isikute töölevõtmist puudutava menetluse ja asjaomaste [eelarve]jagudega, ilma kehtiva loata või nimetatud valdkonna eest vastutavat isikut sellest teavitamata ja rikkudes valveülesannetega seotud ületunnitöö tasustamist puudutavaid lepingutingimusi.

Etteheide nr 6:

[Turvaosakonna] finantsüksuse juhatajana ei täitnud üldiselt [oma] ülesandeid selliselt, et oleks tegutsenud vaid ühenduse huve arvestavalt, mis on vastuolus personalieeskirjade artikli 11 esimese lõiguga.

Etteheide nr 7:

Hagejal tuleb hüvitada tervikuna või osaliselt ühendustele tekitatud kahju, mis tuleneb tõsistest üleastumistest (personalieeskirjade artikkel 22)."

- 16 6. oktoobril 1998 kuulas personalieeskirjade artikli 87 alusel hageja ära komisjoni tõlketeenistuse peadirektor Flesch, kellel oli selleks ametisse nimetava asutuse volitus.
- 17 Flesch esitas 6. jaanuaril 1999 ametisse nimetavale asutusele oma aruande, milles ta sedastas, et hageja kutsealane pädevus oli ebapiisav, ta ei täitnud hankelepinguid reguleerivaid eeskirju, finantsmääruse sätteid ega haldus- ja eelarvemenetluse sätteid ning rikkus personalieeskirju. Pärast nimetatud dokumendi esitamist pöördus ametisse nimetav asutus distsiplinaarnõukogu poole 24. veebruari 1999. aasta aruandega, milles esitas hagejale seitse etteheidet.
- 18 Oma 9. märtsi 2000. aasta põhjendatud arvamuses leidis distsiplinaarnõukogu, et etteheited nr 1, 3, 4, 5 ja 6 on põhjendatud ja etteheidetega nr 2 ja 7 ei saa nõustuda. Distsiplinaarnõukogu soovitas oma arvamuses määrata hagejale personalieeskirjade artikli 86 lõike 2 punktis d sätestatud distsiplinaarkaristus, st madalamasse järku tagandamine, ja tegi ettepaneku, et karistuse ulatus oleks käesoleval juhul kaks järku.
- 19 25. mail 2000 kuulas ametisse nimetav asutus hageja ära ja ta kirjutas seletuskirja.

20 Ametisse nimetav asutus võttis 5. aprillil 2001 vastu otsuse määrata karistuseks madalamasse järku tagandamine kehtivusega alates 1. maist 2001. Ametisse nimetav asutus viitas distsiplinaar nõukogu arvamusele, milles loeti etteheited nr 1, 3, 4, 5 ja 6 põhjendatuks, ning kinnitas nimetatud etteheited. Asjaomast distsiplinaarotsust arvestades võib hagejale esitatud etteheited kokku võtta järgmiselt:

- ametialane üleastumine ja raske hooletus finantsjuhtimise eeskirjade järgimisel, eriti 1992. aasta oktoobris komisjoni ja äriühingu IMS/Group 4 vahel sõlmitud valvelepingu sõlmimisel ja täitmisel, eelkõige hageja osalemine nimetatud lepingu lisa sõlmimisel, mille tingimused olid vastuolus CCAM-i poolt heakskiidetud pakkumise kutse tingimuste ja pakkumise kutse dokumentide ning komisjoni finantshuvidega (etteheited nr 1 ja 3);

- raske hooletus, mis seisneb asjaomase lisa suhtes CCAM-iga konsulteerimise kohustuse täitmata jätmises, millega rikuti finantsmääruse rakendamist puudutavate üldeeskirjade artiklit 111 (etteheide nr 4);

- valvelepingu kuritarvitamine, mis seisnes mitmetele isikutele ettepaneku tegemises tööle asumiseks turvaosakonda, komisjoni teistesse osakondadesse ja mujale, et täita haldusülesandeid ja muid ülesandeid selliselt, et äriühing IMS/Group 4 sõlmis töötajate töölevõtmist puudutavad lepingud vastuolus valvelepingu tingimuste, isikute töölevõtmist puudutava menetluse ja asjaomaste eelarvejagudega, ilma kehtiva loata või nimetatud valdkonna eest vastutavat isikut sellest teavitamata ja vastuolus valveülesannetega seotud ületunnitöö tasustamisega; kergendavaks asjaoluks on seejuures turvaosakonnas valitsenud krooniline tööjõu puudus ning tõik, et asjaomane praktika ei olnud sel ajal ebatavaline (etteheide nr 5);

— vaid ühenduse huve arvestavalt oma ülesannete täitmise nõude rikkumine, mis on vastuolus personalieeskirjade artikli 11 esimese lõiguga (etteheide nr 6).

21 Etteheide nr 2 osas näeb 5. aprilli 2001. aasta otsus ette:

„Kui käesoleval juhul vajalik, algatab ametisse nimetav asutus distsiplinaarmenetluse personalieeskirjade IX lisa artikli 11 alusel uuesti, eriti juhul, kui kohtulikul uurimise käigus [...] tehakse kindlaks, et IMS/Group 4 pakkumisega toimus manipuleerimine pärast 28. augustit 1992 ja enne CCAM-ile dokumentide esitamist.”

22 Eveillard'i suhtes algatatud distsiplinaarmenetluse tulemuseks oli samuti distsiplinaarkaristuse määramine. Esimese Astme Kohtule esitati hagi selle otsuse peale kohtuasjas T-258/01: Eveillard v. komisjon. Seevastu puudub lõplik otsus De Haani suhtes, kes suri 30. augustil 2000 ehk veidi pärast seda, kui distsiplinaarnõukogu oli tema kohta arvamuse andnud.

23 Hageja esitas 29. mail 2001 ametisse nimetava asutuse 5. aprilli 2001. aasta otsuse peale kaebuse vastavalt personalieeskirjade artikli 90 lõikele 2.

24 10. septembri 2001. aasta otsusega jättis ametisse nimetav asutus hageja kaebuse rahuldamata. Nimetatud otsuses kinnitas ametisse nimetav asutus hagejale esitatud etteheiteid, tehes teatavaid täpsustusi vastuseks hageja väidetele. Esiteks leidis ametisse nimetav asutus etteheidetes nr 3 ja 4, mis puudutasid asjaomase lisa sõlmimist ja CCAM-iga konsulteerimata jätmist, et süülisus seisnes asjaolus, et hageja ei olnud vastavalt personalieeskirjade artikli 21 nõudele teatanud oma ülemusele kohustusest konsulteerida CCAM-iga ega juhtinud tähelepanu, et

asjaomane lisa on vastuolus ühenduse finantshuvega. Teiseks süüdistas ametisse nimetav asutus hagejat valvelepingu kuritarvitamist puudutava etteheite nr 5 kohaselt selles, et ta ei teatanud oma ülemusele rikkumisest, millest ta oli nimetava asutuse arvates teadlik, mis puudutas seda, et tema kaastöötaja Burlet täitis vaid haldusülesandeid, mille eest talle maksis valve hankelepingu töövõtjaks olev äriühing. Kolmandaks täpsustas ametisse nimetav asutus etteheidet nr 6, mille kohaselt hageja ei täitnud oma ülesandeid ainult ühenduse finantshuve silmas pidades, et hageja ei olnud teavitanud oma ülemust, millega rikuti personalieeskirjade artikli 11 esimest lõiku, CCAM-iga konsulteerimata jätmise tagajärgedest, kuigi finantsüksuse eest vastutava isiku jaoks pidi olema ilmselge, et lisa sisu moonutas konkurentsi.

- 25 Ametisse nimetav asutus pakkus hagejale oma 10. septembri 2001. aasta otsuses 500 euro suurust hüvitust moraalse kahju eest, mis tekkis pikenenud ebakindluse tõttu, mida tal tuli kogeda, kuna nimetatud distsiplinaarmenetluses distsiplinaar-nõukogu poolt antud lõpliku arvamuse — nimelt Eveillard'i suhtes läbi viidud menetluses vastu võetud 4. juuli 2000. aasta otsuse — ja ametisse nimetava asutuse otsuse vahele jäi üheksa kuud.

Kriminaalmenetlus Belgia kohtutes

- 26 Komisjon esitas 23. aprillil 1998 UCLAF-i juurdluse aruande alusel Brüsseli prokurörile kaebuse seoses oletatavate rikkumistega hankelepingu sõlmimisel ja valvelepingu täitmisel. Nimetatud kaebus, millele oli lisatud UCLAF-i 12. märtsi 1998. aasta aruanne, puudutas hankelepingu sõlmimise asjaolusid, eriti võimalikku manipuleerimist IMS/Group 4 pakkumisega, lepingu lisade koostamist ja CCAM-iga konsulteerimata jätmist ning lepingu alusel palka saavate isikute tegelikku töötamist ja töölevõtmise korra järgimist.

- 27 Euroopa Ühendus, keda esindas komisjon, astus 1. märtsil 2001 tsiviilhagejana menetlusse, mis oli Belgia kohtutes algatatud hageja ja Eveillard'i ning Alexandre'i vastu, kellest viimane oli hanke töövõtjaks olnud äriühingu juhataja.
- 28 Brüsseli prokurör andis 27. märtsil 2001 määruse süüdistuse esitamata jätmise kohta.
- 29 Komisjon esitas 4. mail 2001 eluurimiskohtunikule taotluse täiendavate uurimismaterjalide koostamiseks, mis jäeti 31. mai 2001. aasta määrusega rahuldamata.
- 30 Komisjon esitas 15. juunil 2001 selle määruse peale kaebuse. Brüsseli apellatsioonikohtu eluurimise kriminaalkolleegium tunnistas 6. augusti 2001. aasta otsusega komisjoni kaebuse põhjendamatuks.
- 31 Brüsseli esimese astme kohtu nõukoda andis 19. märtsil 2002 määruse, millega lükati komisjoni poolt 12. märtsil 2002 esitatud nõuded tagasi. Nõukoda leidis, et taotluste esitamine hilinemisega ei olnud kuidagi õigustatud ja et puudusid neis osutatud tõendid süüteo koosseisu kohta.
- 32 Komisjon esitas 2. aprillil 2002 Brüsseli apellatsioonikohtule kaebuse selle määruse peale.

- 33 Brüsseli apellatsioonikohtu prokurör andis 30. aprillil 2002 süüdistuse esitamata jätmise määruse, paludes, et apellatsioonikoja kriminaalkolleegium tunnistaks komisjoni kaebuse põhjendamatuks, sest ta leidis, et süüdistatavate vastu puudusid tõendid.
- 34 Brüsseli apellatsioonikohtu kriminaalkolleegium tegi 28. mail 2002 otsuse, milles tunnistab komisjoni kaebuse põhjendamatuks. Brüsseli apellatsioonikohus leidis oma otsuses, et süüdistatavate vastu puudusid tõendid, eriti seoses süüdistustega, mis puudutasid pakkumise muutmist, asjaomase lisa koostamist ja valvelepingu alusel arve esitamist teenuste eest, mis ei olnud lepingu täitmisega seotud. Brüsseli apellatsioonikohus leidis ka, et komisjon ei ole tõendanud kahju tekkimist. Komisjon ei esitanud nimetatud kohtuotsuse peale kassatsioonkaebust, mistõttu nimetatud otsus on lõplik.

Menetlus ja poolte nõuded

- 35 Hageja esitas Esimese Astme Kohtu kantsleile 10. detsembril 2001 hagiavalduse käesoleva menetluse algatamiseks.
- 36 Esimese Astme Kohus (viies koda) otsustas ettekandjaks oleva kohtuniku ettekande põhjal algatada suulise menetluse. Menetlust korraldava meetmena palus Esimese Astme Kohus esitada pooltel teatavaid dokumente ja vastata teatavatele küsimustele kirjalikult. Eelkõige palus Esimese Astme Kohus komisjonil esitada hagejat puudutav distsiplinaarmenetlustoimik. Pooled täitsid nimetatud nõuded ettenähtud tähtaja jooksul.

37 Pooled pidasid oma kohtukõned ja vastasid Esimese Astme Kohtu küsimustele 2. detsembri 2003. aasta kohtuistungil.

38 Hageja täpsustas kohtuistungil Esimese Astme Kohtu küsimusele vastamisel, et talle tekitatud varalise ja moraalse kahju hüvitamiseks nõutav summa on 37 500 eurot. Komisjon loobus Esimese Astme Kohtu ühele küsimusele vastates oma argumentidest, mille kohaselt hagejale väidetavalt tekkinud varalist kahju puudutavad nõuded on vastuvõetamatud, sest need esitati esimest korda repliigis.

39 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— tühistada ametisse nimetava asutuse 5. aprilli 2001. aasta otsus;

— mõista kostjalt välja 37 500 euro suurune summa varalise ja moraalse kahju hüvitamiseks;

— mõista kõik kohtukulud välja kostjalt.

40 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja vastavalt kohaldatavale õigusele.

Õiguslik käsitlus

I. Tühistamisnõuded

- 41 Hageja põhjendab oma tühistamisnõuet esiteks väitega, mis puudutab menetlusnormide ja kaitseõiguse rikkumist distsiplinaarmenetluses; teiseks väitega, mis puudutab tegude, milles teda süüdistatakse, ilmselget ekslikku hindamist; kolmandaks väitega, mis puudutab mittediskrimineerimise põhimõtte rikkumist, ja neljandaks väitega, mis puudutab õiguspärase ootuse ja hea usu põhimõtete rikkumist.

A. Esimene fakti- ja õigusväide menetlusnormide ja kaitseõiguse rikkumisest distsiplinaarmenetluses

- 42 Hageja väidab, et distsiplinaarmenetluses esinesid menetlusvead, mis tema arvates seisnesid selles, et ametisse nimetav asutus rikkus personalieeskirjade nimetatud menetlust reguleerivaid sätteid ja kaitseõigust. Eeskätt kaebab hageja järgmist: karistuse määramine ülemäärase viivitusega, distsiplinaarmenetluse edasilükkamata jätmise käimasolevale kriminaalmenetlusele vaatamata, toimikule hilinenud ja mittetäielik juurdepääs, oluliste tõendite toimikust väljajätmine ja nendest teatamata jätmise ning oluliste tunnistajate ülekuulamata jätmise.

1. Karistuse hilinenud määramine

Poolte argumendid

- 43 Hageja väidab, et talle määrati karistus rohkem kui kaheksa aastat pärast neid tegusid, milles teda süüdistatakse, kuigi vahepeal ta jätkas oma ülesannete täitmist ilma juhtkonnapoolse ühegi märkusega.
- 44 Komisjon tuletab meelde, et personalieeskirjade vastavad sätted ametnike suhtes kohaldatavate distsiplinaarmedetmete kohta ei näe ette mingisugust aegumistähtaega distsiplinaarmenetluse algatamiseks.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 45 Personalieeskirjade artiklid 86–89 ja IX lisa, mis puudutavad ühenduse ametnike suhtes kohaldatavaid distsiplinaarmedetmeid, ei näe ette mingisugust aegumistähtaega distsiplinaarmenetluse algatamiseks ametniku suhtes, keda süüdistatakse personalieeskirjades sätestatud kohustuste rikkumises. On oluline märkida, et õiguskindluse tagamiseks peab aegumistähtaeg olema ühenduse seadusandja poolt eelnevalt kindlaks määratud (17. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-26/89: de Compte v. parlament, EKL 1991, lk II-781, punkt 68, ja 30. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas T-197/00: Onidi v. komisjon, EKL AT 2002, lk I-A-69 ja II-325, punkt 88).

46 Sellegipoolest tuleb meenutada, et negatiivsete tagajärgede ületamiseks, mis võivad tuleneda asutuse pädevuse teostamist puudutava aegumistähtaja puudumisest, on Euroopa Kohus sedastanud, et sellise tähtaja puudumisel takistab õiguskindluse põhiolemuse komisjoni määramatult oma pädevuse teostamist edasi lükata ja seetõttu ei pea ühenduse kohus piirduma pärast komisjoni hilinenud käitumisega seotud väite uurimist sedastamisega, et aegumistähtaeg puudub, vaid peab kontrollima, kas komisjon ei tegutsenud ülemäärase hilinemisega (14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 52/69: Geigy *v.* komisjon, EKL 1972, lk 787, punkt 21, mis käsitleb komisjoni pädevust määrata rahatrahvi konkurentsieeskirjade rikkumise eest, ja 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie di Bolzano *v.* komisjon, EKL 2002, lk I-7869, punkt 140, mis puudutas ESTÜ lepingu alusel antud abi kontrollimist).

47 Eriti tuleb ühenduse ametnike suhtes kohaldatavate distsiplinaarmedetmete osas kõigepealt meenutada, et kuigi personalieeskirjad ei näe ette distsiplinaarmenetluse algatamiseks aegumistähtaega, sätestatakse siiski IX lisas, täpsemalt artiklis 7, täpsed tähtajad distsiplinaarmenetluse läbiviimiseks. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt pole nimetatud tähtajad kohustuslikud, kuid need on siiski hea haldustava reeglid, mille eesmärk on nii asutuse kui ka ametniku huvides ära hoida distsiplinaarmenetlust lõpetava otsuse vastuvõtmine põhjendamatult hilja (4. veebruari 1970. aasta otsus kohtuasjas 13/69: Van Eick *v.* komisjon, EKL 1970, lk 3; 29. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 228/83: F *v.* komisjon, EKL 1985, lk 275, ja 19. aprilli 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 175/86 ja 209/86: M *v.* nõukogu, EKL 1988, lk 1891; eespool viidatud kohtuotsus de Compte *v.* parlament, punkt 88). Ühenduse seadusandja poolt väljendatud heast haldustavast tuleneb, et distsiplinaarmenetlust läbiviivad asutused on kohustatud juhtima distsiplinaarmenetlust hoolsalt ja tegutsema selliselt, et iga distsiplinaarmenetlusega seonduv toiming sooritatakse mõistliku aja jooksul pärast sellele eelnenud toimingut (26. jaanuari 1995. aasta otsus T-549/93: D *v.* komisjon, EKL AT 1995, lk I-A-13 ja II-43, punkt 25, ja eespool viidatud kohtuotsus Onidi *v.* komisjon, punkt 91). Nimetatud tähtaja eiramine, mida saab hinnata vaid konkreetse juhtumi asjaolude pinnal, võib kaasa tuua väljaspool tähtaega vastu võetud otsuse tühistamise (eespool nimetatud kohtuotsused D *v.* komisjon, punkt 25, ja de Compte *v.* parlament, punkt 88).

48 Hoolsuse nõue ja mõistliku tähtaja järgmise nõue kehtib ka distsiplinaarmenetluse algatamise suhtes, eriti juhul ja sellest hetkest alates, kui asutus on saanud teada asjaoludest ja käitumisest, mis võivad osutada ametniku poolt personalieeskirjade kohustuste rikkumiseks. Kuigi aegumistähtaeg puudub, on distsiplinaarmenetlust läbiviivatel asutustel kohustus tegutseda selliselt, et karistuse määramisega lõppev menetlus algatataks mõistliku tähtaja jooksul (19. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas T-78/02: Voigt v. BCE, EKL AT lk I-A-165 ja II-839, punkt 64). Distsiplinaarmenetluse algatamisel mõistliku tähtaja eiramine, mis pealegi sõltub iga üksiku juhtumi asjaoludest, võib tähendada seda, et juhtkonna poolt liiga hilja algatatud distsiplinaarmenetlus on ebaseaduslik, ning põhjustada seetõttu nimetatud menetluses vastu võetud karistuse tühistamise (vt analoogiline 27. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-270/99 P: Z v. parlament, EKL 2001, lk I-9197, punktid 43 ja 44; eespool viidatud kohtuotsused D v. komisjon, punkt 25, ja de Compte v. parlament, punkt 88).

49 Oluline on rõhutada, et õiguskindluse põhimõtte oleks ohus, kui asutus viivitaks distsiplinaarmenetluse algatamisega ülemäära. Nii asutuse poolt asjaolude ja käitumise hindamine distsiplinaarsüüteona kui ka ametniku poolt oma kaitseõiguste teostamine võivad osutada eriti raskeks, kui asjaolude ja käitumise toimumise hetke ja distsiplinaarjuurdluse alguse vahel on pikk ajavahemik. Ühelt poolt tunnistajad ja olulised dokumendid — süüdistatava kasuks või kahjuks — võivad olla kadunud ja teiselt poolt kõigil asjaomastel isikutel ja tunnistajatel on raske täpselt meenutada juhtumi asjaolusid ja olukorda, milles need tekkisid. Oluline on näiteks meenutada, et De Haan, kes juhtis turvaosakonda, nagu eelnevalt on märgitud, suri 30. augustil 2000 ehk hulk aega pärast nende tegude toimepanemist, milles hagejat käesolevas asjas süüdistatakse, kuid siiski enne teda puudutava distsiplinaarmenetluse lõpetamist.

50 Seetõttu ei või Esimese Astme Kohus piirduda käesoleval juhul nimetatud kaebuse põhjendatuse uurimisega, et asjaomasel valdkonnas puudub aegumistähtaeg. Seetõttu on vajalik kontrollida, kas komisjon ei tegutsenud ülemäära hilja.

51 Tuleks meenutada, et valveleping, mille sõlmimine ja täitmine oli hageja suhtes algatatud distsiplinaarmenetluse aluseks, kirjutati alla 1992. aasta oktoobris. Vaidlusaluse lisa koostamine ja sõlmimine, milles hageja osales ja mida käsitleb talle esitatud etteheide nr 3, toimus 1992. aasta oktoobris. Seda lisa puudutav konsulteerimisteade, mille edastamata jätmine õigustab ametisse nimetava asutuse arvates etteheidet nr 4, leiti üles 1993. aasta jaanuaris ja komisjoni arvates oleks pidanud selle esitama CCAM-ile hiljemalt sel hetkel. Etteheite nr 5 kohaselt oli hageja väidetavalt rikkunud kohustust teatada oma ülemusele asjaolust, et tema kaastöötaja Burllet täitis haldusülesandeid, kuigi talle maksti valvelepingu alusel, ja sellega seotud asjaolu osas tuleb märkida, et Burllet, kes oli juba töötanud turvaosakonnas 15. juulist 1992 kuni 15. märtsini 1993 ajutise kohusetäitjana, võeti äriühingu IMS/Group 4 poolt tööle 16. märtsil 1993 komisjonis haldusülesannete täitmise eest vastutava haldustöötajana, kuid ta töötas siiski turvaosakonnas sellel ametikohal vaid kuni 16. maini 1993, mille järel ta jäi äriühingu IMS/Group 4 poolt antud palgata puhkusele.

52 Toimikust nähtub, et komisjon oli valvelepingu sõlmimise ja täitmisega seotud väidetavatest rikkumistest saanud teada palju varem, kui distsiplinaarmenetlus algatati. Tegelikult ilmneb Reichenbachi poolt 14. juulil 1998 koostatud haldusalasest uurimisaruandest (lk 13), et komisjoni presidendi bürood teavitati 1993. aasta alguses valvelepinguga seotud väidetavatest rikkumisest. 1993. aasta jaanuaris keeldus finantskontrolör loa andmisest põhjusel, et maksta tuli Belgia frankides, mitte eküüdes (vt punkt 10 eespool). See nõusolekust keeldumine põhjustas vaidlusaluse lisa osalise tühistamise täiendava kokkuleppega, millele kirjutati alla 27. jaanuaril 1993 (vt eespool punkt 11). 17. veebruaril 1993 algatas finantskontrolli peadirektoraat auditi seoses turvaosakonna tegevusega ja valvelepingu sõlmimisega. Finantskontrolli peadirektoraat esitas 7. juulil 1993 lõpparuande, milles ta nimetab kontrollisüsteemi ning finantstehingute, lepingute ja tehingute heakskiitmise korra rikkumisi ning mainib eriti muudatusi, mis CCAM-ile esitatud lepingusse tehti ja mis vastavalt aruandele ei olnud nimetatud organi poolt heaks kiidetud, mistõttu muudatused olid vastuolus lepingu tingimustega ja põhjustasid teenuste kulude

suurenemise ning konkurentsi moonutamise. 14. juuli 1998. aasta haldusalane uurimisaruanne viitab nimetatud auditile 1993. aasta juulis, märkides, et aruandes oli mainitud „olulisi probleeme”, kuid mingisuguseid haldus- või distsiplinaartoi- minguid sellele ei järgnenud, välja arvatud asjaolu, et Eveillard lakkas täitmast „Brüsseli kaitse” üksuse juhataja ülesandeid.

- 53 Ametisse nimetav asutus algatas distsiplinaarmenetluse hageja suhtes alles 29. juulil 1998. Seega toimus distsiplinaarmenetluse algatamine peaaegu kuus aastat pärast tegude toimepanemist, milles teda süüdistati. Karistus määrati selle eest alles 5. aprillil 2001, mis on peaaegu kolm aastat pärast distsiplinaarmenetluse algatamist.
- 54 Seetõttu, ja arvestades käesoleva juhtumi asjaolusid, arwab Esimese Astme Kohus, et kuna hagejat süüdistatakse tegudes, mis leidsid aset 1992. aasta oktoobris, ja komisjon tutvus asjaomaste väidetavate rikkumistega hiljemalt 1993. aasta jaanuari ja juuli vahel, tegutses nimetatud institutsioon ülemäära hilja, kui ta algatas distsiplinaarmenetluse hageja vastu alles 29. juulil 1998. Distsiplinaarmenetluse algatamiseks mõistliku tähtaja järgmise nõude rikkumine komisjoni poolt kujutab ilmset õiguskindluse ja hea haldustava põhimõtete rikkumist ning hageja kaitseõiguse rikkumist, mistõttu on nimetatud distsiplinaarmenetlus ebaseaduslik.
- 55 Eelnevast tulenevalt on nimetatud kaebus põhjendatud.

2. Distsiplinaarmenetluse peatamata jätmise kuni kohtumenetluse lõppemiseni

Poolte argumendid

- 56 Hageja väidab, et ametisse nimetav asutus ei rahuldanud tema korduvaid palveid peatada distsiplinaarmenetlus kuni kriminaalmenetluse lõppemiseni Belgia kohtutes. Hageja väidab, et oli ilmne, et nimetatud menetlus lõpeb süüdistuste esitamata jätmisega.
- 57 Komisjon märkis, et distsiplinaarmenetlusel ja kriminaalmenetlusel ei ole ühesugust eesmärki, sest esimene puudutab kriminaalseadustiku võimalikke rikkumisi sellal, kui distsiplinaarmenetlus puudutab ametnike personalieeskirjades ettenähtud kohustuste rikkumist, mis määratluse järgi ei ole kriminaalõigusliku olemusega ja mille eest määratavad karistused võivad puudutada vaid asjaomase isiku ja tööandja vahelist töösuhet. Komisjon tuletab meelde, et ametnike suhtes kohaldatav distsiplinaarmenetlus ei ole kohtu-, vaid haldusmenetlus (16. juuli 1998. aasta määrus kohtuasjas C-252/97 P: N v. komisjon, EKL 1998, lk I-4871, punkt 52).
- 58 Komisjon väitis kohtuistungil ja Esimese Astme Kohtu küsimustele vastates, et käesoleval juhul kriminaal- ja distsiplinaarmenetlus ei kattunud, sest asjaolud ja nende õiguslik olemus olid nendes kahes menetluses erinevad. Kriminaalmenetluse eesmärgiks oli eriti süütegudeks olevate võltsimiste, võltsitud dokumentide kasutamise ja pettuste esile toomine, kusjuures distsiplinaarmenetluses karistatakse hooletuste ja puuduste eest, mis tähendavad hageja ametialaste kohustuste

rikkumist. Komisjon kinnitab, et seetõttu otsustas ametisse nimetav asutus eraldada distsiplinaarmenetluse ajal distsiplinaarmenetluse küsimused kriminaalmenetluse küsimustest. Komisjon väidab, et distsiplinaarmenetluse peatamine kriminaalmenetluse lõppemiseni oleks märkimisväärselt aeglustanud distsiplinaarmenetluse kulgu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 59 Personalieeskirjade artikli 88 viies lõik sätestab, et: „kui [...] ametnik antakse samade tegude eest kohtu alla, tehakse lõplik otsus alles siis, kui asja arutav kohus on teinud oma lõpliku otsuse”. Sellest sättest ilmneb, et ametisse nimetaval asutusel keelatakse lõpliku otsuse tegemine asjaomase ametniku distsiplinaarmenetluse asjaolude suhtes, mis langevad kokku kriminaalmenetluse esemega, kuni kriminaalkohus ei ole teinud lõplikku otsust (13. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-166/02: Pessoa e Costa v. komisjon, EKL AT 2003, lk I-A-89 ja II-471, punkt 45). Personalieeskirjade artikli 88 viies lõik ei anna seetõttu kaalutusõigust ametisse nimetavale asutusele, kes vastutab lõpliku otsuse vastuvõtmise eest ametniku olukorra kohta, kelle suhtes on algatatud distsiplinaarmenetlus, erinevalt personalieeskirjade IX lisa artikli 7 teise lõigu sätetest, mille kohaselt distsiplinaarnõukogu võib kriminaalmenetluse korral otsustada mitte anda oma arvamust, kuni kohus on teinud otsuse (19. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas T-74/96: Tzoanos v. komisjon, EKL AT 1998, lk I-A-129 ja II-343, punktid 32 ja 33).

- 60 Kõigepealt on oluline märkida, nagu ilmneb distsiplinaarloomikust, et 8. aprilli 1999. aasta kirjas teavitab hageja distsiplinaarnõukogu esimeest, et tema suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus eeldas selgesti eelnevat lahendust nende süüdistuste osas, mis olid esitatud talle kriminaalmenetluses Belgia kohtutes, ja nõudis personalieeskirjade artikli 88 viienda lõigu alusel distsiplinaarmenetluse peatamist,

kuni kriminaalmenetlus lõpeb. Nimetatud kirja tulemusena palus distsiplinaarõukogu esimees 23. aprillil 1999 komisjoni personali ja halduse peadirektoraadilt teavet asjaomase kriminaalmenetluse olemasolu, ulatuse ja seisundi kohta. Nimetatud peadirektoraadi teenistused nõudsid seejärel 4. mai 1999. aasta kirjaga teavet UCLAF-ilt. UCLAF vastas 28. mai 1999. aasta kirjaga, milles kinnitas, et komisjoni peasekretär oli saatnud asja Brüsseli prokurörile 23. aprillil 1998 ja et Belgia uurimiskohtuniku Van Espeni juhtimisel oli algatatud uurimismenetlus 19. mail 1998. Lõpetuseks on oluline märkida, et oma 25. mai 2000. aasta kirjalikus seisukohas ametisse nimetavale asutusele kordas hageja oma palvet peatada distsiplinaarmenetlus kuni kriminaalmenetluse lõpetamiseni.

61 Kriminaalmenetlus hageja suhtes lõpetati Brüsseli apellatsioonikohtu eeluurimise kriminaalkolleegiumi 28. mai 2002. aasta otsusega. Kuna komisjon ei esitanud kassatsioonkaebust, on nimetatud kohtuotsus hageja suhtes personalieeskirjade artikli 88 viienda lõigu tähenduses Belgia kohtute lõplik otsus.

62 Tuleb rõhutada, et hagejat puudutav distsiplinaarmenetlus viidi lõpule enne Brüsseli apellatsioonikohtu eeluurimise kriminaalkolleegiumi poolt kohtuotsuse väljakuulutamist 28. mail 2002. Tegelikult võttis ametisse nimetav asutus hagejale karistuse määramise otsuse vastu 5. aprillil 2001. Ametisse nimetav asutus jättis 10. septembril 2001 rahuldamata hageja poolt 29. mail 2001. aastal personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel esitatud kaebuse, kinnitades seega viimati nimetatud otsust.

63 Komisjon väidab siiski, et kriminaalmenetlus ja haldusmenetlus ei kattunud ning seetõttu ei olnud ta kohustatud ootama kriminaalmenetluse lõppemist enne distsiplinaarmenetluses hageja suhtes lõpliku otsuse tegemist. Seega on vajalik kontrollida, kas süüteo esemeks ja distsiplinaarmenetlusega seoses määratud

karistuse esemeks olid samad teod (eespool viidatud kohtuotsused Tzoanos v. komisjon, punkt 35, ja Onidi v. komisjon, punkt 81).

- 64 Tuleb meenutada, et 23. aprillil 1998 saatis komisjon Brüsseli prokuröri kaebuse hankelepingu sõlmimise ja valvelepingu täitmise seotud oletatavate rikkumiste kohta (vt punkt 26 eespool). Nimetatud kaebus, millele lisati UCLAF-i 12. märtsi 1998. aasta aruanne, puudutas hankelepingu sõlmimise asjaolusid, eriti võimalikku manipuleerimist äriühingu IMS/Group 4 pakkumisega, lepingu lisade koostamist ja CCAM-iga konsulteerimata jätmist ning lepingu alusel palka saavate isikute tegelikku töötamist ja tööle võtmise korra järgimist.
- 65 Nimetatud kaebuse ja eeluurimiskohtuniku poolt nõutavate meetmete tulemusena koostas Brüsseli kriminaalpolitsei korrupsiooniga võitlemise keskasutuse (Office central pour la répression de la corruption) 21. juunil 2000 kokkuvõtliku aruande, mis sisaldas asjaomase juhtumi suhtes põhjalikult läbi viidud uurimise tulemusi. Brüsseli kriminaalpolitsei komissar L leidis esiteks, et polnud tõendatud, et äriühingu IMS/Group 4 pakkumist muudeti; teiseks, lepingut oluliselt muutev lisa oli alla kirjutatud ning kuigi eelnevat kontrollimenetlust ei olnud täielikult järgitud, oli finantskontrolöri sellest lisast enne allakirjutamist siiski teavitatud; kolmandaks, et äriühingu IMS/Group 4 teatavad töötajad, kelle teenuste eest esitati arveid valvelepingu alusel, olid tegelikult täitnud ülesandeid komisjoni kasuks, mis polnud nimetatud lepinguga üldse seotud, kuid taolisest sel ajal tavapärasest kuritarvitamisest oli komisjon täielikult teadlik.
- 66 Eeluurimiskohtunikule 1. märtsil 2001 esitatud tsiviilhagis väidab komisjon, et talle oli tekitatud kahju pakkumismenetlust puudutava dokumendi võltsimise ja arvete

esitamise tõttu teenuste eest, mida osutasid isikud, kes ei täitnud valvelepinguga seotud ülesandeid.

- 67 Oma 27. märtsi 2001. aasta süüdistuse esitamata jätmise määruses järeldas prokurör, et hageja ja teiste süüdistatavate Eveillard'i ja Alexandre'i vastu puudusid piisavad tõendid, mis puudutaksid esiteks avalike või eradokumentide võltsimist, teiseks manipulatsioone pakkumismenetluses ja kolmandaks selliste töötajate olemasolu, kes ei olnud seotud valvelepingu täitmisega, kuid kellele siiski maksti töötasu selle lepingu alusel.
- 68 Brüsseli apellatsioonikohtu kriminaalkolleegium leidis oma 6. augusti 2001. aasta kohtuotsuses esiteks, et asjaomased finantstehingud olid CCAM-i poolt osaliselt heaks kiidetud ja et ülejäänud osas olid nad saanud finantskontrolöri nõusoleku, ning teiseks, et valvelepingu kuritarvitamine toimus komisjoni teadmisel, kelle organid korraldasid ja vastutasid sellise praktika eest.
- 69 Brüsseli esimese astme kohtu nõukoda otsustas 19. märtsi 2002. aasta määruses, et puudusid igasugused tõendid süüteo tunnuste kohta ja et toimik ei sisaldanud vähimatki tõendit selle kohta, et hageja ja Eveillard ning Alexandre oleksid tegutsenud pettuse kavatsusega.

- 70 Brüsseli apellatsioonikohtu kriminaalkolleegium võttis lõpuks 28. mail 2002 vastu otsuse, mis tunnistas komisjoni poolt 19. märtsi 2002. aasta määruse peale 2. aprillil 2002 esitatud apellatsioonkaebuse põhjendamatuks. Brüsseli apellatsioonikohus leidis oma kohtuotsuses, et süüdistatavate vastu puudusid igasugused tõendid seoses pakkumise muutmisega, asjaomase lisa sõlmimisega ja sellega, et valvelepingu alusel oleks esitatud arveid nimetatud lepingu täitmisest väljapoole jäävate teenuste eest.
- 71 Eelnevast tuleneb, et kriminaalmenetluse esemeks olevad teod võib liigitada kolme eraldi rühma: esiteks valvelepingu sõlmimisega seonduvad asjaolud ja eriti menetluse lõpus parimaks pakkumiseks tunnustatud pakkumisega väidetav manipuleerimine; teiseks lepingu sisu muutva lisa koostamine ja sõlmimine ning CCAM-iga selles osas konsulteerimata jätmine; kolmandaks selliste isikute olemasolu, kellele maksti valvelepingu alusel teenuste eest, mida ei olnud nimetatud lepingus ette nähtud.
- 72 Esimene asjaolude rühm, mis on seotud pakkumise väidetava manipuleerimisega, langeb kokku etteheite nr 2 esemega, mille ametisse nimetav asutus esitas hagejale 23. septembri 1998. aasta teatega. Distsiplinaarnõukogu ei võtnud siiski hiljem nimetatud etteheidet arvesse, vaid lükkas selle oma 9. märtsi 2000. aasta arvamuses tagasi. Teine asjaolude rühm, mis on seotud asjaomase lisa sõlmimisega ja CCAM-iga konsulteerimata jätmisega, on etteheidete nr 3 ja 4 esemeks, mida ametisse nimetav asutus arvestas hageja vastu oma otsuses, millega ta määras talle 5. aprillil 2001 karistuse, ja kinnitas seda 10. septembri 2001. aasta otsuses, millega jäeti kaebus rahuldamata. Samuti oli kolmas asjaolude rühm etteheite nr 5 aluseks, mida ametisse nimetav asutus hageja vastu samamoodi arvesse võttis.
- 73 Seetõttu tuleb sedastada, et hageja suhtes läbi viidud distsiplinaarmenetlus puudutas samu tegusid, mis olid kriminaalmenetluse esemeks. Järelikult, kuna personaliees-

kirjade artikli 88 viienda lõigu tingimused olid täidetud, oli komisjonil keelatud teha hageja suhtes lõplikku otsust distsiplinaarmenetluse osas nii kaua, kuni kriminaalkohtud polnud teinud lõplikku otsust.

74 Sellist järeldust ei kõiguta komisjoni argument, mille kohaselt ühelt poolt asjaomaste tegude õiguslik olemus oli kriminaalmenetluses ja distsiplinaarmenetluses erinev ning teiselt poolt distsiplinaarmenetluses hagejale esitatud süüdistus hooletuses ja puudustes ei olnud süütegu, mille eest oleks saanud karistada kriminaalmenetluses Belgia kohtutes.

75 Komisjoni seisukoht põhineb personalieeskirjade artikli 88 viienda lõigu ekslikul tõlgendamisel. Tegelikult on vajalik täpsustada, et nimetatud sättel on kaks eesmärki. Ühelt poolt on selle artikli eesmärk asjaomase ametniku olukorda mitte nõrgendada tema suhtes algatatud kriminaalmenetlustes selliste asjaolude alusel, mis on lisaks distsiplinaarmenetluse esemeks tema institutsioonis (eespool viidatud kohtuotsus *Tzoanos v. komisjon*, punkt 34). Teiselt poolt võimaldab distsiplinaarmenetluse peatamine kuni kriminaalmenetluse lõppemiseni arvestada nimetatud distsiplinaarmenetluses kriminaalkohtu tuvastatud asjaolusid, kui kohtuotsus on jõustunud. Tuleb meenutada, et tegelikult kehtestab personalieeskirjade artikli 88 viies lõik põhimõtte, et „kriminaalmenetlus hoiab kinni distsiplinaarmenetlust”, mida õigustab eriti asjaolu, et siseriiklikel kriminaalkohtutel on suurem uurimispädevus kui ametisse nimetaval asutusel (21. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-23/00: *A v. komisjon*, EKL AT 2000, lk I-A-263 ja II-1211, punkt 37). Seetõttu juhul, kui samad teod võivad osutada süüteks ja personalieeskirjades ette nähtud ametniku kohustuste rikkumiseks, on asutus seotud kriminaalmenetluses kriminaalkohtu poolt tehtud faktiliste järeldustega. Juhul, kui viimane on tuvastanud

faktid konkreetses asjas, võib asutus need seejärel õiguslikult kvalifitseerida distsiplinaarsüüteo raames ja teha eeskätt kindlaks, kas tegemist on personalieeskirjades ette nähtud kohustuste rikkumisega (vt eespool viidatud kohtuotsust A v. komisjon, punkt 35).

- 76 Komisjoni argument, et distsiplinaarmenetluse peatamine oleks märkimisväärselt aeglustanud selle kulgu ja seega hageja suhtes lõpliku otsuse tegemist, ei ole vastuvõetav. Kuna tegelikult oli komisjon oodanud distsiplinaarmenetluse algatamisega hageja suhtes üle viie ja poole aasta, ei saanud ta tugineda võimaliku viivituse ohule, et õigustada oma otsust mitte oodata kohtumenetluse lõppemist enne hageja suhtes lõpliku otsuse tegemist distsiplinaarmenetluses. Lisaks tuleb sedastada, et hageja palus korduvalt distsiplinaarmenetluse peatamist. Kuna Belgia kriminaalkohtute otsused toetasid hageja süütuks tunnistamist, ei olnud sellised peatamise taotlused hageja poolt sugugi mitte viivitav käitumistaktika, vaid tegelikult oli tal täielik huvi, et distsiplinaarmenetlus arvestaks kriminaalkohtu võimaliku lõpliku otsusega, mis tunnistab tema vastu esitatud süüdistused põhjendamatuteks.
- 77 Seega tuleb sedastada, et komisjon rikkus personalieeskirjade artikli 88 viiendat lõiku, kui ta määras hagejale distsiplinaar karistuse, ootamata kriminaalkohtu lõplikku otsust, ja järelikult tuleb hageja kaebusega nõustuda.
- 78 Eelnevast tuleneb, et komisjon on rikkunud menetlusnorme, kaitseõigust ning õiguskindluse ja hea haldustava põhimõtteid. Seetõttu tuleb lugeda esimene fakti- ja õigusväide põhjendatuks ilma, et oleks vaja analüüsida teisi hageja poolt esitatud kaebusi.

B. Teine fakti- ja õigusväide, mis puudutab nende tegude ilmselget ekslikku hindamist, milles hagejat on süüdistatud

1. Etteheide nr 4, mis puudutab CCAM-iga konsulteerimata jätmist

Poolte argumendid

79 Hageja väidab, et pole vaidlustatud seda, et tema koostas tegelikult asjaomase lisa konsulteerimisteate ja adresseeris CCAM-ile ning et nimetatud teate viseeris Eveillard ning allkirjastas De Haan. Nimetatud teade kadus turvaosakonna arhiivist ega jõudnud hageja tahtest olenemata oma adressaadini. Kui nimetatud teade ükskord üles leiti, oli hageja teavitanud oma ülemust vajadusest saata see isegi hilinenult, kuid ülemused, kes oli olukorrast täiesti teadlikud, leidsid, et nimetatud teadet pole vaja CCAM-ile saata ning hageja ei saanud tegutseda nende otsuste vastaselt.

80 Komisjon väidab, et on kindlaks tehtud, et asjaomast lisa ei ole esitatud CCAM-ile arvamuse saamiseks (vastus, punkt 40), et hageja ei ole tõendanud, et ta teavitas oma ülemust CCAM-iga konsulteerimise kohustusest nõuetekohaselt, ja et ta oleks pidanud oma hoiatusi kinnitama kirjalikult. Seoses hageja väidetega, mille kohaselt ta ei saanud käituda vastuolus oma ülemuste otsustega, tuleb komisjon meelde personalieeskirjade artikli 21 kolmandat lõiku ja märgib, et kohtupraktika selle artikli kohta kinnitab, et ametnik ei või tugineda oma ülemuste võimalikule vastutusele, et pääseda ise vastutusest (eespool viidatud kohtuotsus Tzoanos *v.* komisjon, punkt 188 ja jj).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 81 Finantsmääruse rakendamiseskirjade artikli 68 kohaselt oli asjaomase lisa suhtes CCAM-iga eelnev konsulteerimine käesoleval juhul kohustuslik, sest nimetatud lisa muutis oluliselt valvelepingu finantstingimusi. Selles osas on oluline märkida, et hagejale esitatud konkreetne süüdistus seisnes selles, et ta ei olnud teavitanud oma ülemust CCAM-iga konsulteerimise kohustusest nõuetekohaselt.
- 82 Tuleb märkida, et hageja ülemus Eveillard kinnitas distsiplinaarnõukogus, et hageja teavitas teda vajadusest konsulteerida CCAM-iga valvelepingu täiendava kokkuleppe osas. Samuti ei vaidlusta komisjon asjaolu, et hageja koostas 1992. aasta novembris lepingu lisa kohta konsulteerimisteate CCAM-iga konsulteerimiseks ja et nimetatud teate viseeris Eveillard ja allkirjastas De Haan. Samuti on kindel, et nimetatud teade kadus turvaosakonna arhiivist. Vaidlustatud ei ole ka seda, et pärast teate ülesleidmist võtsid otsuse mitte saata konsulteerimisteadet CCAM-ile vastu hageja ülemused De Haan ja Eveillard.
- 83 Eeltoodu põhjal otsustas Esimese Astme Kohus, et käesoleval juhul ei ole vastuvõetav komisjoni väide, et hageja oleks pidanud oma hoiatused vormistama kirjalikult ja kuna ta seda ei teinud, jagas ta vastutust CCAM-iga konsulteerimata jätmise eest oma ülemusega. Tegelikult hageja teavitas suuliselt oma ülemusi konsulteerimiskohustusest, kui ta esitas lepingu koos lisadega finantskontrolörile ja koostas CCAM-ile adresseeritud konsulteerimisteate, mistõttu talle esitatud süüdistus, et ta ei olnud oma ülemust nõuetekohaselt teavitanud, põhines pelgalt sellel, et ta ei olnud seda teinud kirjalikult.

- 84 Lisaks tuleb märkida seoses CCAM-iga konsulteerimata jätmisega tagasiulatuvalt alates hetkest, kui konsulteerimisteade 1993. aasta jaanuaris üles leiti, et taolise hilinenud konsulteerimise kasulik mõju oleks olnud piiratud. Lisaks sellele, et valvelepingut oli juba täitma hakatud, kirjutati finantskontrolöri poolt maksekorraldusele loa andmisest keeldumise tõttu 27. jaanuaril 1993 alla lepingu lisa 3, millega tühistati alates 1. veebruarist 1993 lisa 1 sätted, mis puudutasid kohandamist eküü ja Belgia frangi vahetuskursi kõikumisel.
- 85 Seega ei ole põhjendatud etteheide nr 4, mis puudutab CCAM-ile täiendavast kokkuleppest vastava konsulteerimisteate saatmata jätmist.

2. Etteheide nr 5, mis puudutab valvelepingu kuritarvitamist

Poolte argumendid

- 86 Hageja märgib seoses etteheitega nr 5 valvelepingu kuritarvitamise kohta, eriti seoses Burlet' töölevõtmisega haldusülesannete täitmiseks, mille eest talle maksis palka pakkumise võitnud töövõtjast äriühing, et taoline käitumine oli sel ajal tavapärane, komisjoni juhtkond oli sellest teadlik ja see oli komisjoni enda korraldatud ja heakskiidetud. Hageja ei ole olnud mitte mingil viisil vastutav Burlet' töölevõtmise eest, mis kindlasti ei olnud tema ülesanne, vaid piirdus dokumentide koostamisega pakkumise võitnud töövõtjast äriühingule arвете maksmiseks.

- 87 Komisjon meenutab, et hagejat süüdistati valvelepingu kuritarvitamise lubamises või isegi selles osalemises, mida hageja ei ole vaidlustanud, kuid mitte töötajate, sealhulgas Burlet' töölevõtmise pärast. Etteheite nr 5 esemeks on asjaoludest teadmine, millele lisandub nendest teatamata jätmine ja neist võimalust mööda kõrvalehoidmine. Komisjon märgib seoses hageja argumendiga, mis puudutab otsest mittesekkumist valvelepingu haldamisse, et tema ülesanne vastutada turvaosakonna finantsüksuse eest ei vabastanud teda koguvastutusest selle eest, vaid vastupidi, tema oli seetõttu eriti kohustatud teavitama oma ülemust nimetatud lepingu kuritarvitamisest. Et selline käitumine oli sel ajal „tavapärane praktika”, millele komisjon vaidleb vastu, ei kõrvalda selle käitumise ebaseaduslikku olemust ega vabasta hagejat vastutusest (vastus, punkt 47).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 88 Tuleb kohe täpsustada, et asjaomane praktika ei seisnenud valvelepingu kasutamises pettuse teel palga maksmiseks isikutele, kes ei olnud komisjonile mingisugust teenust osutanud, vaid nimetatud lepingu alusel isikute töölevõtmises, kes täitsid komisjonis tegelikult ülesandeid, kuigi need olid siiski erinevad valvelepingus sätestatud ülesannetest.
- 89 Toimiku erinevatest dokumentidest ilmneb, et isikute töölevõtmine haldusülesannete täitmiseks seoses valvelepingu täitmisega oli sel ajal tavapärane praktika ja see oli komisjonis üldiselt teada. Distsiplinaarkaristuse määramise otsuse kohaselt „ei olnud turvaosakonna praktika sel ajal ebanormaalne”. Brüsseli kriminaalpolitsei korrupsiooniga võitlemise keskasutuse kriminaaluurimise osakonna komissari L pärast Brüsseli kriminaalpolitsei poolt uurimise läbiviimist 21. juunil 2001 koostatud kokkuvõtvas aruandes märgitakse selles osas (lk 10), et „[selline lepingu väidetav

kuritarvitamine] toimus kõigi teadmisel ja isegi üldisel heakskiidul” ja et „[s]ee oli seega Euroopa Komisjoni enda organite poolt korraldatud praktika ja nad ise on selle eest vastutavad”. Belgia kriminaalkohtute järgnevad otsused tõendavad samuti, et komisjoni organid olid korraldanud sellise praktika ja olid selle eest vastutavad.

- 90 Sellise praktika olemasolu ja aktsepteerimine komisjonis on tõendatud samuti komisjoni personali ja halduse peadirektoraadi tolleaegse peadirektori Hay 5. oktoobri 1987. aasta kirjaga, mis oli adresseeritud De Haanile. Nimetatud kirja eesmärgiks oli turvaosakonna ning personali ja halduse peadirektoraadi pädevuse jagamine ning see viitas turvakomitee 23. juuli 1987. aasta koosolekule. Nimetatud kirjas tõdeti järgmist: „Turvakomitee [oli] vastu võtnud põhimõtte, et „turvatöötajad, kelle kohustuseks on valve või turva või mõlema ülesande täitmine, määrati turvaosakonna alluvusse ja turvaosakonna poolt juhitaavaks. Üksnes haldusülesandeid täitvad töötajad kuuluvad [personali ja halduse peadirektoraadi] alluvusse. Vajadusel kaalutakse sellist liiki töötajate jaoks eraldi lepingu ettenägemist”. Pärast seda, kui Hay oli märkinud, et „peaaegu kõik turvatöötajad [kohustusid sel ajal täitma] haldus- ja turvaülesandeid, kuigi selle ulatus [oli] muutuv vastavalt asukohale ja/või hoonetele” ja, et seevastu „üksnes haldusülesandeid täitvate töötajate arv oli väga väike”, märkis ta, et „[talle näis] kohatu koostada erinevad lepingud, mis raskendaksid eelarve haldamist ja võiksid lõpuks muutuda pädevuse konflikti allikaks, kui sellistest töötajatest mõne ülesanded peaksid muutuma oma olemuselt halduslikumaks või kontrollivamaks”.

- 91 Eelnevast järeldub, et väljakujunenud praktika, võtta tööle töötajaid täitma haldusülesandeid valvelepingu alusel, ei olnud teada mitte üksnes komisjonile ega polnud erandlik, vaid nagu on märgitud 5. aprilli 2001. aasta otsuses, olid komisjoni pädevad peadirektoraadid selle korraldanud ja vastutasid selle eest ning see praktika

kuulus personalipoliitika juhtimise juurde, millega üritati ületada oma kroonilist töötajate puudust, et täita komisjoni erinevatele osakondadele antud ülesandeid.

- 92 Esimese Astme Kohus leiab, et ei ole õigustatud B-kategooriasse kuuluva ametniku süüdistamine, kelle ülesanded personalieeskirjade artikli 5 lõike 1 alusel on täitmine ja abistav tegevus, kuid mitte juhtimine nagu A-kategooria ametnikul, et ta on rikkunud personalieeskirjades ettenähtud kohustusi pelgalt seetõttu, et ta ei olnud teatanud oma kaastöötajast, kes sai palka valvelepingu töövõtjaks olevalt äriühingult, kui selline praktika oli korraldatud komisjoni erinevate osakondade poolt, see oli laialdaselt levinud, seda õhutas institutsiooni juhtkond, ja oma olemuselt ei olnud selline käitumine pettus, kuigi see oli ebaseaduslik.
- 93 Arvestades neid asjaolusid ja eriti seda, et hageja ei osalenud otseselt sellise praktika rakendamises ega Burlet' töölevõtmises, tuleb järeldada, et ametisse nimetav asutus ei saa arvestada hagejale tehtud etteheidet, mis põhineb ainuüksi asjaolul, et ta ei teavitanud, et tema kaastöötaja Burlet täitis kolm kuud üksnes haldusülesandeid, kuigi talle maksis palka valvelepingu töövõtjaks olev äriühing, või asjaolul, et ta ei reageerinud sobilikul viisil sellisele praktikale.
- 94 Seetõttu tuleb etteheide nr 5, mis puudutab valvelepingu kuritarvitamist, lugeda põhjendamatuks.

3. Etteheide nr 1, mis puudutab ametialast süülist käitumist, mis seisneb tõsisel hooletuses finantsjuhtimise eeskirjade järgimisel

Poolte argumendid

- 95 Hageja meenutab, et De Mooi audiitorkontrolli aruandes sedastati, et üksnes teatavad vead, mis tulenesid puudulikust juhtimisest, olid märkimist väärt. Hageja rõhutab, et ta ei saanud oma ülemustelt kunagi vähimatki märkust, vaid vastupidi, mitmetel juhtudel teda kiideti, nagu on tõendatud tema kohta koostatud hindamisaruannetega.
- 96 Komisjon väidab, et hageja ei ole tegelikult vaidlustanud etteheidet nr 1. Hageja poolt tsiteeritud hindamisaruannete esemeks ei olnud distsiplinaarmenetluse aluseks olevate tegude hindamine ega kvalifitseerimine.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 97 Esimese Astme Kohus leiab, et etteheide nr 1, mis puudutab ametialast süülist käitumist ja rasket hooletust finantsjuhtimise eeskirjade järgimisel, eriti äriühinguga IMS/Group 4 valvelepingu koostamisel ja täitmisel, ei ole eraldiseisev etteheide ning et see viitab hageja osalemisele asjaomase lisa koostamisel ja CCAM-iga konsulteerimata jätmisele. Seetõttu tuleb sedastada, et nimetatud etteheite põhjendused ei ole oma olemuselt sõltumatud ega iseseisvad nendest põhjendustest, mis sisalduvad etteheidetes nr 3 ja 4.

4. Etteheide nr 6, mis puudutab personalieeskirjade artikli 11 esimese lõigu rikkumist hageja poolt, kuna ta ei ole oma kohustusi täitnud üksnes ühenduse huve silmas pidades

Poolte argumendid

- 98 Hageja vaidleb vastu ametisse nimetava asutuse argumendile, et ta ei täitnud oma ülesandeid üksnes ühenduse huve silmas pidades, kui ta ei teavitanud oma ülemust CCAM-iga konsulteerimata jätmise tagajärgedest.
- 99 Komisjon rõhutab, et valvelepingu täiendamise kokkulepe kahjustas ühenduse finantshuve ja et hageja ei ole sellele asjaolule vastu vaieldud.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 100 Nimetatud etteheide viitab samadele tegudele, mida hõlmavad etteheited nr 1, 3 ja 4, ning eriti hageja poolt väidetavalt toime pandud rikkumiste tagajärgedele, nimelt asjaomase lisa koostamisele ja CCAM-iga konsulteerimata jätmisele. Seega ei loe Esimese Astme Kohus nimetatud etteheidet sõltumatuks ega iseseisvaks etteheidetest nr 1, 3 ja 4.
- 101 Eeltoodust tuleneb, et ka teine fakti- ja õigusväide tuleb lugeda põhjendatuks ilma, et oleks vajalik otsustada etteheite nr 3 põhjendatuse üle, sest vaidlustatud otsuses sisalduv distsiplinaarkaristus on üks ja jagamatu ning karistus põhineb selles otsuses

etteheidetel, mida on arvesse võetud kogumina (vt selle kohta 9. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-21/01: Zavvos *v.* komisjon, EKL AT 2002, lk I-A-101 ja II-483, punkt 316, ja 11. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-89/01: Willeme *v.* komisjon, EKL AT 2002, lk I-A-153 ja II-803, punkt 83).

- 102 Seega tuleb käesolev hagi lugeda põhjendatuks ja vaidlustatud otsus tühistada ilma, et oleks vaja teha otsust hageja poolt esitatud teiste fakti- ja õigusväidete kohta.

II. Hüvitamisnõue

Poolte argumendid

- 103 Hageja väidab, et tal tekkis märkimisväärne moraalne kahju käsitletava asja ajamise, eriti teatud uurijate poolt alates 1992. aastast toimunud ahistamise ja tema vastu esitatud tõsiste süüdistuste tõttu, mida levitati institutsioonis ja sellest väljaspool tema väärikut ja au kahjustaval viisil. Ametiasutuse poolt selliselt loodud kahtlustav õhkkond kahjustas tema sotsiaalset ja perekondlikku elu. Tal tekkisid ka terviseprobleemid, mis olid põhjustatud sellisest olukorrast tekkinud stressist. Brüsseli uurimisasutuste poolt läbi viidud põhjalikule uurimisele vaatamata ei kõhelnud komisjon käituda viivitades, et aeglustada kriminaalmenetluse lõppemist, mis pidi hageja kõikidest süüdistustest täielikult vabastama.

- 104 Hageja teeb ettepaneku hinnata nimetatud kahju õiglaselt suuruseks 37 500 eurot. Hageja viitab ka komisjoni poolt tehtud veale, et talle määrati karistus ja ta oli

kohustatud esitama kaebuse personalieeskirja artikli 90 lõike 2 alusel otsuse peale, millega keelduti tema edutamisest palgaastmele B 2. Ta väidab, et seoses erinevate menetlustega on tal tulnud tasuda õigusabikulusid, milles suurus on esialgsel hinnangul 7736,81 eurot.

- 105 Komisjon vaidleb sisuliselt vastu sellele, et käesolevas asjas läbi viidud uurimist võiks pidada ahistamiseks, ja väidab, et hageja väidetav au kahjustamine ja tema terviseprobleemid võisid arvatavasti tekkida sellest, et ta ei täitnud personalieeskirjades ettenähtud kohustusi, mistõttu ta sattus distsiplinaarmenetluse ohtu. Komisjon väidab seoses edutamisest keelduva otsuse peale hageja poolt esitatud kaebusega, et sellel menetlusel puudus igasugune mõju käesolevale asjale. Lõpuks väidab komisjon, et kahju ei ole tõendatud ja puudub alus hüvitamiseks. Komisjon meenutab seoses uurimise kestusega, et personalieeskirjad ei sätesta mingisugust aegumistähtaega distsiplinaarmenetluse algatamise suhtes ja et kuigi distsiplinaarmenetluse alguses peab ametisse nimetav asutus eeldama, et asjaomane isik on süütu, saab ta sellisest eeldusest loobuda pärast süüdistuse aluseks olevate asjaolude kindlakstegemist.
- 106 Komisjon märgib, et igal juhul ta toetab moraalse kahju hüvitamist 500 euro suuruses summas, et heastada pikenenud ebakindlus ajavahemikus distsiplinaar-nõukogu viimasest arvamusest kuni lõpliku distsiplinaarotsuseni.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 107 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab ühenduse vastutuse tekkimiseks olema tuvastatud, et käitumine, milles institutsiooni süüdistatakse, on ebaseaduslik, kahju on tegelikult tekkinud ning väidetava kahju ja käitumise vahel on põhjuslik

seos (9. veebruaril 1994. aasta otsus kohtuasjas T-3/92: Latham *v.* komisjon, EKL AT 1994, lk I-A-23 ja II-83, punkt 63; 15. veebruaril 1996. aasta otsus kohtuasjas T-589/93: Ryan-Sheridan *v.* FEACVT, EKL AT 1996, lk I-A-27 ja II-77, punkt 141; 28. septembril 1999. aasta otsus kohtuasjas T-140/97: Hautem *v.* EIP, EKL AT 1999, lk I-A-171 ja II-897, punkt 83, ja eespool nimetatud kohtuotsus Willeme *v.* komisjon, punkt 94).

108 Esimese, st institutsiooni käitumise ebaseaduslikkust puudutava tingimuse osas tuleb sedastada, et Esimese Astme Kohus on käesolevas otsuses sedastanud, et komisjon rikkus antud asjas personalieeskirju ja distsiplinaarmenetlust reguleerivaid põhimõtteid mitmel juhul ning need vead on konkretiseerunud vaidlusaluses 2. aprilli 2001. aasta otsuses. Esimese Astme Kohus leiab, et komisjoni käitumises avaldub ametialane eksimus, millega kaasneb institutsiooni vastutus. Seetõttu on selles staadiumis vajalik uurida, kas väidetav kahju tegelikult tekkis ning kas nimetatud kahju ja komisjonile ette heidetud käitumise vahel on põhjuslik seos.

109 Esimese Astme Kohus leiab varalise kahju osas esiteks, et hageja ei ole täpsustanud selle sisu ega ulatust. Hageja piirdus tegelikult viitega erinevates menetlustes tekkinud õigusabikuludele, karistuse ekslikule kohaldamisele ja asjaolule, et ta pidi esitama kaebuse edutamisest keelduva otsuse peale. Õigusabikulude osas tuleb sedastada, et kriminaalmenetlusest tekkinud kulusid ei saa hüvitada käesolevas kohtuasjas, kuna puudub põhjuslik seos väidetava kahju ja komisjonipoolse rikkumise vahel. Mis üldiselt puudutab distsiplinaarkaristuse kohaldamise majanduslikku tagajärge ja eriti madalamasse järku tagandamisest tulenevat kaotust palgas, piisab, kui meenutada, et vastavalt EÜ artiklile 233 on komisjon kohustatud võtma meetmeid, mis võimaldavad käesoleva kohtuotsuse täitmist. Hageja poolt väidetav kahju, mis on tekkinud edutamisest keeldumise tõttu, ei puuduta käesolevat menetlust.

- 110 Moraalse kahju osas on vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale, välja arvatud erandjuhtudel, ametniku poolt vaidlustatud otsuse tühistamine iseenesest asjakohane ja põhimõtteliselt piisav heastamine kahju eest, mis nimetatud ametnikul võis tekkida (27. veebruari 1992. aasta otsus kohtuasjas T-165/89: Plug *v.* komisjon, EKL 1992, lk II-367, punkt 118; eespool viidatud kohtuotsus Hautem *v.* EIP, punkt 82, ja eespool viidatud kohtuotsus Willeme *v.* komisjon, punkt 97). Siiski tuleb rõhutada, et käesoleval juhul on distsiplinaarmenetluse osaks olevates mitmetes otsustes ja arvamustes hageja vastu suunatud süüdistused osutunud ebaõigeteks. Lisaks on komisjon distsiplinaarmenetluse algatamisel rikkunud mõistliku tähtaja põhimõtet ja peale selle venis distsiplinaarmenetlus karistuse määramiseni ligikaudu kolme aasta pikkuseks. Komisjon ei peatanud ka distsiplinaarmenetlust kuni hageja suhtes algatatud kriminaalmenetluse lõppemiseni. Esimese Astme Kohus leiab, et selline olukord tervikuna on kahjustanud hageja väärikust ja häirinud tema eraelu ning asetanud ta pikalt ebakindlasse seisule. Selline olukord on põhjustanud moraalse kahju, mis tuleb hüvitada. Siinkohal ei saa vaidlustatud otsuse tühistamist pidada õiglaseks hüvitamiseks. Tegelikult ei ole sellisel tühistamisel käesoleva juhtumi erioludes mõju tagasiulatuvalt kustutada hagejal tekkinud moraalne kahju.
- 111 Seetõttu tuleb komisjonilt hageja kasuks välja mõista hagejal tekkinud moraalse kahju hüvitus. Esimese Astme Kohus leiab, et komisjonipoolne pakkumine 500 euro suuruses summas ei ole piisav, et asjakohaselt kompenseerida tekkinud moraalne kahju. Arvestades käesoleva juhtumi asjaolusid hindab Esimese Astme Kohus sellise hüvituse õiglaseks suuruseks 8000 eurot.

Kohtukulud

- 112 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud komisjoni kahjuks, tuleb temalt vastavalt hageja nõudele välja mõista kõik kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 5. aprilli 2001. aasta otsus, millega hagejale määratakse distsiplinaarkaristusena madalamasse ametijärku tagandamine.**
- 2. Mõista komisjonilt hageja kasuks välja hagejal tekkinud moraalse kahju eest hüvitis 8000 euro suuruses summas.**
- 3. Mõista kohtukulud välja komisjonilt.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. juunil 2004 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees

H. Jung

P. Lindh